

LULEÅ TINGSRÄTT
Handl 11INKOM: 2020-04-17
MÅLNR: T 400-20
AKTBIL: 13

Till
Luleå tingsrätt

Mål nr T 400-20
Inger Blom ./ Svartöns Bygg AB

Förelagd därtill får jag härigenom för Inger Bloms räkning inkomma med följande yttrande i målet.

SAKOMSTÄNDIGHETER

Frågan om det fakturerade prisets oskälighet

20. Inger Blom vidhåller att det av Svartöns Bygg AB ("Svartöns") fakturerade priset är oskäligt och i strid med bestämmelserna i 36 § konsumenttjänstlagen. Hon hänvisar till vad som tidigare har anförts i detta avseende.
21. Inger Blom har vid flertal tillfällen efterfrågat specifikation för faktureringen från Svartöns. Svartöns har dock inte velat tillhandahålla sådan utan att få betalt för arbetet att ta fram en specifikation. Inger Bloms uppfattning är att detta är oförenligt med konsumenttjänstlagens bestämmelser.
22. Det framgår av det av Inger Blom åberopade underlaget från Byggkompetens att Svartöns fakturerade pris är oskäligt och för högt för ett belopp om 58 996 kr. Detta överstigande belopp motsvarar 21 procent av Svartöns fakturerade pris om 280 472 kr före det att ROT avdrag har beaktas. Detta är ett kraftigt överpris.

Advokatbyrån Kaiding

Box 112, 971 04 Luleå
Tel: 010-199 08 00
E-post: sami.hietala@kaiding.se

Östersund

Besök: Köpmangatan 40 A Luleå
Fax: 010-199 08 49
Webb: www.kaiding.se

Umeå

Skellefteå

Piteå

Luleå

Kalix

Haparanda

Org nr: 994700-9438
Bankgiro: 204-0475
F-skattsedel

23. Det har framkommit för Inger Blom att Svartöns fakturering även upptar kakel och klinker som inte har använts vid renoveringen och således inte har monterats i hennes lägenhet. Det är fråga om ungefär 150 plattor sammanlagt som Svartöns har fakturerat Inger Blom för men som inte finns installerat i hennes lägenhet.

Frågan om det har förelegat en allmän reklamationsplikt för Inger Blom

24. Inger Blom bestrider att det förelegat en reklamationsplikt för henne i fråga om priset.
25. Någon lagfäst reklamationsplikt finns inte för de fall då konsumenten gör gällande att ett pris inte är förenligt med konsumenttjänstlagens bestämmelser.
26. Det vitsordas att det av praxis kan följa en allmän reklamationsplikt i avtalsförhållanden rörande avtalsavvikelser (avtalsbrott) som kan medföra en påföljd för avtalsbrottet, det vill säga i de fall där fel eller dröjsmål görs gällande. Det bestrids dock att en allmän reklamationsplikt föreligger beträffande frågan om ett pris enligt konsumenttjänstlagen är att bedöma som oskäligt eller inte. Detta utgör inte en avtalsavvikelse (avtalsbrott) och det är inte fråga om någon påföljd för avtalsbrott som görs gällande. Det är fråga om en lagreglerad fråga som även utgör ett konsumentskydd. Se i detta avseende Lindskog, Preskription, 2017, sid. 730, Wolters Kluwer.
27. Ett intresse som framförs som motiv för en allmän reklamationsplikt i vissa avseenden är att en sådan anses möjliggöra ett åtgärdande och att en part ska kunna säkra bevisning. Det finns dock inte något tillräckligt beaktansvärt intresse hos näringsidkare som motiverar att en allmän reklamationsplikt åläggs en konsument i fråga om ett pris oskälighet. Näringsidkaren har kännedom om, eller förutsätts ha kännedom om, lagregleringen att ett pris inte får vara oskäligt och näringsidkaren har även insikt i sin egen fakturering samt tillgång till all bevisning och utredning som behövs för att kunna styrka sin egen fakturering. Det är konsumenten som saknar denna kunskap.
28. En allmän reklamationsplikt har som påpekats ovan i praxis ansetts kunna föreligga i kommersiella förhållanden och i de fall då köpare vill göra gällande påföljd för en avtalsavvikelse (avtalsbrott) i form av dröjsmål och fel. Se i detta avseende bland annat de av Svartöns

åberopade rättsfallen samt Stefan Lindskog, Preskription, 2017, Wolters Kluwer, sid. 731, framförallt not 13 och 14. I not 13 framhåller Lindskog särskilt att Högsta domstolen uttryckt att det inom civilrätten är en allmän princip att en köpare eller beställare som vill göra gällande *fel eller brist* har att reklamera felet eller bristen. Detta avser således uttryckligen frågor om fel eller brist. Uttalandet har gjorts i det av Svartöns åberopade avgörandet NJA 2015 sid. 142. Det kan härvid anmärkas att Lindskogs uppfattning i frågan är att även detta uttalande är alltför onyanserat.

29. De av Svartöns åberopade avgörandena medför inte att det ska anses föreligga en allmän reklamationsplikt för en konsument beträffande frågan om ett pris är skäligt eller inte. De av Svartöns åberopade avgörandena från Högsta domstolen avser samtliga frågor om påföljd på grund av avtalsavvikelse (avtalsbrott). Inget av fallen berör frågan om en reklamationsplikt ska anses föreligga i fråga om ett pris skälighet i förhållandet mellan konsument och näringsidkare. I det åberopade avgörandet från Svea hovrätt provas överhuvudtaget inte frågan om en allmän reklamationsplikt ska anses föreligga då detta inte var en tvistefråga mellan parterna i målet.
30. Beträffande de av Svartöns åberopade avgörandena kan följande således anmärkas och framhållas.
  - a. NJA 2005 sid. 142 avsåg fråga om påföljd för fel eller brist, det vill säga avtalsavvikelse. Högsta domstolen uttalade bland annat följande.

"När det gäller att bedöma hur lång tid efter betalningen betalaren kan vara passiv utan att gå miste om sin rätt till återbetalning får det anses vara en allmän princip inom civilrätten att en köpare eller beställare som vill göra gällande anspråk på grund av fel eller brist, har att reklamera utan oskäligt uppehåll efter det han märkt eller bort märka felet respektive bristen."

- b. NJA 2007 sid. 909 avsåg kommersiella förhållanden och avgörandet är redan av det skälet inte applicerbart i konsumentförhållande. I avgörandet var det också fråga om påföljd för avtalsbrott, påstådd ogrundad uppsägning av ett avtal. Fråga var således om en avtalsavvikelse även i detta fall. Högsta domstolen uttalade bland annat följande.

"Av allmänna kontraktsrättsliga principer i kommersiella förhållanden får anses följa att en avtalspart som vill göra gällande påföljder på grund av avtalsbrott inte kan förhålla sig passiv."

"En skyldighet för en part, som i ett avtalsförhållande påstår sig ha blivit utsatt för kontraktsbrott, att inom viss kortare tid framföra att påföljden skadestånd kommer att göras gällande skulle kunna motiveras med att den kontraktsbrytande parten skall få reda på att anspråk kan komma att ställas på honom, så att han får möjlighet att inrätta sig efter detta."

- c. NJA 2018 sid. 127 gällde också fråga om påföljd för avtalsavvikelse, dröjsmål vid utförande av tjänst. Högsta domstolen uttalade bland annat följande.

"Sammantaget får det som huvudregel i svensk rätt anses föreligga en allmän princip på det kontraktsrättsliga området om reklamationskyldighet för den som vill göra gällande krav på ersättning till följd av att prestationen har utförts för sent."

- d. Angående Svea hovrätts dom den 27 maj 2011 i mål nr T 3802-10. I målet har inte frågan om en allmän reklamationsplikt föreligger prövats. Utifrån hur parternas talan i det målet fördes prövades endast frågan om reklamation hade skett i rätt tid. Det synes ha varit ostridigt i målet mellan parterna att en reklamationsplikt i och för sig förelåg. Frågan i målet var om reklamationen hade skett inom rätt tid.

31. Den praxis som finns i fråga om en allmän reklamationsplikt får inte ges en mer extensiv tolkning än vad avgörandena de facto anvisar och innebär. Om en princip om allmän reklamationsplikt erkänns ska den vara begränsad till de fall och situationer som Högsta domstolen har anvisat, det vill säga då fråga är om påföljd för avtalsbrott. En mer extensiv tolkning av en sådan princip kan innebära bland annat att skyddsregler till förmån för bland annat konsumenter får annat innehåll och en annan innebörd än vad avsikten har varit från lagstiftarens sida. Denna ståndpunkt är enligt undertecknads uppfattning förenlig även med de uppfattningar som Lindskog framhåller i den ovan angivna publikationen i fråga om principens giltighet och räckvidd, att "...olika typfall bör kunna föranleda olika bedömningar. Vad som gäller för köp behöver alltså inte vara motiverat för andra typavtal." (se sid 731 och framförallt not 14 i Lindskogs publikation Preskription).

32. Sammanfattningsvis bestrids således att det föreligger en allmän reklamationsplikt beträffande konsumentens invändning på en näringsidkares fakturering av pris för tjänster. En fakturering som är i strid med bestämmelserna i 36 § konsumenttjänstlagen utgör inte en avtalsavvikelse (avtalsbrott), vilket enligt den föreliggande praxisen är en förutsättning för att en allmän reklamationsplikt kan anses föreligga. Att införa en allmän reklamationsplikt för konsument i dessa avseenden innebär även en avvikelse i förhållande till en för konsumentens förmån

tvångande reglering. Att införa en allmän reklamationsplikt för konsumenter i dessa fall, utan uttryckligt stöd för det i lag eller praxis, urholkar konsumentskyddet och är därtill inte förenligt med de överväganden som ligger bakom principerna som talar för en allmän reklamationsplikt.

33. Att införa en allmän reklamationsplikt för konsumenter i dessa fall skulle innebära att näringsidkare, till följd av utebliven formell reklamation, kan erhålla en rätt att ta oskäligt betalt, trots den tvångande regleringen i 36 § konsumenttjänstlagen. Detta är inte förenligt med konsumentlagstiftningen i allmänhet och inte heller i synnerhet i fråga om vilket pris en konsument har att betala då priset inte följer av avtalet.

Inger Blom har reklamerat i rätt tid

34. Inger Blom gör gällande, för det fall en allmän reklamationsplikt anses föreligga, att hon har reklamerat mot priset i rätt tid. Reklamationen har skett vid telefonsamtal med Svartöns ställföreträdare Ola. Svartöns har i sitt svaromål vitsordat att diskussioner förekom mellan parterna redan när Inger Blom erhöll fakturan. Det förefaller alltså vara ostridigt att Inger Blom har kontaktat Svartöns i samband med att hon erhöll fakturan och att hon vid dessa kontakter klagade på faktureringen.
35. Inger Blom erlade betalning för den ursprungliga fakturan som hon erhöll och som var daterad den 10 mars 2016. Den fakturan upptog ett belopp om 302 352 kr ("Faktura 1", se bilaga 4). Detta fakturerade pris överstiger med 25 procent det pris som Byggkompetens bedömt som skäligt för de utförda tjänsterna. Inger Blom erlade betalning för denna faktura inom dess förfallotid på grund av rädsla för att få betalningsanmärkningar och inkassokrav. Fakturan förföll till betalning på tio dagar från fakturans utställande, vilket framgår av Faktura 1. Hon arbetade vid tidpunkten på Swedbank och det var därför viktigt för henne att betala fakturan senast på förfallodagen.
36. Inger Blom reklamerade som anförts ovan mot priset efter att hon hade betalat för Faktura 1. Detta skedde vid telefonsamtal med ställföreträdaren Ola på Svartöns. Inger Blom framförde vid kontakterna att faktureringen var alldeles för hög och ifrågasatte även underlaget för faktureringen som hon ansåg vara bristfälligt. Till bilden hör att Inger Blom hade betalat för rivning av befintligt kök samt köksinredning och köksmaskiner själv för ett belopp om 78 493 kr.

37. Inger Blom upplevde att Svartöns var ointresserade av att vara henne behjälplig med att tillställa henne ett underlag för faktureringen. Av det underlag som var bifogat till faktureringen framgick att faktureringen för underentreprenörs arbeten var helt felaktig, vilket hon också påpekade vid dessa samtal. Svartöns fakturering avseende underentreprenörs arbeten var betydligt högre än underentreprenörens fakturering gentemot Svartöns.
38. Svartöns återkopplade på Inger Bloms reklamation genom att meddela att man hade beslutat sig för att sätta ned fakturabeloppet med 21 880 kr samt att Svartöns skulle återbetala det beloppet till Inger Blom. Detta belopp motsvarar den direkta felaktiga faktureringen avseende underentreprenörens arbeten.
39. Nedsättningen med 21 880 kr motsvarade inte den reklamation och de synpunkter som Inger Blom hade framfört på Svartöns fakturering. Inger Blom hade framfört klagomål till Svartöns på det sammantagna fakturabeloppet och inte endast avseende underentreprenörens arbeten. Dessa övriga av Inger Blom framförda synpunkterna blev inte beaktade och reglerade genom Svartöns nedsättning av priset. Inger Blom ansåg även att Svartöns fakturering saknade ett underlag som gjorde det möjligt att kontrollera och följa faktureringen.
40. Inger Blom har som anförts ovan, i samband med sin reklamation, och även i tid därefter, efterfrågat en specifikation för Svartöns fakturering. Hon har dock än per dags dato inte erhållit någon sådan, trots att hon enligt konsumenttjänstlagen har rätt att få en sådan.

BEVISNING

41. Inger Blom åberopar följande bevisning, utöver den bevisning som har åberopats tidigare.

Muntlig bevisning

42. Partsförhör under sanningsförsäkran med sig själv rörande den reklamation som hon har gjort till Svartöns beträffande det fakturerade priset. Förhöret åberopas till styrkande av att Inger Blom har reklamerat.

Skriftlig bevisning

43. Utskrift av e-mail från Svartöns daterat den 23 mars 2016 (bilaga 5). Av e-målet framgår att Inger Blom har reklamerat mot det fakturerade

priset. Utskriften åberopas till styrkande av att Inger Blom har reklamerat i skälig tid.

FRÅGAN OM MELLANDOM

44. Inger Blom överlåter till rätten att avgöra om det är lämpligt att avgöra frågan om reklamation genom en mellandom. Det kan dock konstateras att viss utredning, däribland muntlig, kommer att behöva förebringas om frågan om reklamation ska avgöras genom en mellandom. Det kan därför ifrågasättas om någon större processuell ekonomisk vinst uppnås genom en mellandom enligt det tema som Svartöns föreslår. Den utredning som kvarstår, om målet ska fortsatt handläggas efter meddelad mellandom, torde vara begränsad.

Luleå den 17 april 2020

Sami Hietala

Bilagor

Bilaga A	Fullmakt
Bilaga 1	Fakturan
Bilaga 2	Utlåtandet
Bilaga 3	Utdrag från Stefan Lindskogs publikation
Bilaga 4	Faktura 1

Preskription

Publiceringsdatum : 2017, 31:a januari

JUNO Version : 4

Författare : Stefan Lindskog

Uppdateringsfrekvens : Detta är en e-bok.

Tryckt upplaga : 4

ISBN för det tryckta verket : 978-913902017-2

Digitalt ISBN : 978-913902017-2

Utgivare : Wolters Kluwer

Senaste uppdatering : Detta är den digitala versionen av den tryckta bok som gavs ut 2017.

Publiceringsdatum : 2017-01-31

Den tryckta upplagans innehåll är uppdaterat t.o.m : Den senaste versionen av det tryckta verket utgavs 2017.

16 §. Avslutning

16.3. Preskriptionsinstitutet i förhållande till andra passivitetsregler

16.3.3. Reklamation

730

16.3.3.1 Reklamationsskyldighet innebär att den som menar sig ha ett visst anspråk på grund av en medparts avtalsavvikelse måste på ett visst sätt tillkännage detta inom en tid relaterad till tidpunkten för kännedomen om anspråket för att vara bevarad sitt anspråk. ^[Not 11] Genom det befrämjas ordning och reda och skapas förutsättningar bl a för att möjliggöra åtgärdande och för att säkra bevisning. Däremot är reklimationsplikten inte lika effektiv som korttidspreskriptionen när det gäller att verka avvecklingspådrivande så till vida som att korttidspreskriptionen till skillnad från reklimationsplikten normalt tvingar fram ett avgörande genom att borgenären har att väcka talan för att vara bevarad sin rätt. Emellertid innebär reklimationsplikten en tvingande startpunkt för förhandling, vilken korttidspreskriptionen styr till domstolsavgörande om inte parterna kan enas. Här visat sig det viktiga samspelet mellan de båda regeltyperna.

Bestämmelser om reklamation finns för vissa avtalstyper.

Den viktigaste är väl 32 § 1 st KöpL. Reklamationsbestämmelser finns också i bl a 45 § 1 KommL, 17 § KTL och 7 § 1 st FRKonsL. ^[Not 12] I de två förra lagarna finns det också bestämmelser om korttidspreskription, enligt vilka dock preskriptionen bryts genom en påminnelse (svag specialpreskription), varför en rättslig prövning inte framtvingas. Mer effektiv är ordningen i 41 § LAS med en reklamationsliknande svag specialpreskriptionsbestämmelse som följs av en bestämmelse om stark specialpreskription.

731

Någon allmän reklamationsplikt i mening av en objektiv passivitetsregel finns inte. ^[Not 13] Däremot kan det väl i de flesta sammanhang tänkas subjektivt grundade passivitetsverkningar, d v s att en underlåtenhet att påtala en känd avtalsavvikelse med utgångspunkt i tillitsprincipen tolkas som ett avstående av rätten att göra gällande avvikelsen (se 16.3.1.1). Det får också antas att domstolarna är benägna att när det ter sig närliggande tillämpa olika reklamationsbestämmelser analogivis. För egen del menar jag dock att man bör vara försiktig med sådana analogislut. ^[Not 14] Om det inte finns grund för att i ett avtalsrättsligt paradigm falla tillbaka på tillitsprincipen bör man snarare söka sig fram genom lojalitetsargument. ^[Not 15]

16.3.3.2 Vid sidan av reklamationsregler, som tar sikte på (bevarandet av) en rätt till en sanktion, finns en annan men liknande regeltyp som på

732

objektiv grund verkar förändrande på avtalsinnehållet. Vad jag här avser är sådana bestämmelser som vid passivitet, d v s bristande reklamation, medför att avtalsinnehållet får det innehåll som motparten gett uttryck för. Ett exempel på en "halvgången" sådan regel är bestämmelsen i 47 § KöpL, där det sägs att om köparen inte så snart ske kan reklamerar mot faktura gäller i fakturan angivet pris om inte ett annat pris följer av avtalet eller att begärt pris är oskäligt.

I 1855 års förordning om handelsböcker finns i 22 och 24 §§ bestämmelser som i huvudsak innebar att räkningar utställda mellan köpmän ägde vitsord om reklamation inte skedde inom tre månader från räkningens mottagande. - Som redan har framhållits (se 16.3.1.1) finns det olika regler med liknande verkningar, dock att dessa är subjektivt konstruerade. Den mest betydelsefulla är väl 6 § 2 st AvtL.

16.3.3.3 Reklamationsreglerna träffar anspråk som regelmässigt är föremål för preskription.

Ett undantag kan dock sägas föreligga så till vida som att ett återkrav efter hävning inte torde vara underkastat preskription. På den andra sidan är rätten till hävning preskriptibel (se 4.3.1.6).

Det sagda oaktat föreligger det från praktisk synpunkt inga samordningsproblem. Regler om reklamation och preskription kompletterar varandra genom att reklamationsregeln har en på subjektiv kunskap grundad utgångspunkt och kort verkningstid, medan preskriptionsregeln normalt har en fix startpunkt och längre verkningstid. För att anpassningsfunktionen skall vara

fullt tillgodosedd krävs det därför att reklamationsregeln förenas med en bestämmelse om korttidspreskription efter mönstret av 32 § KöpL (dock att preskriptionens brytande borde förutsätta väckande av talan).

Bristerna i fråga om reklamationsreglerna ligger främst däri, att de inte har fått en i lag fixerad generell tillämplighet. ^[Not 16] Därvid märks det att också vid krav på utomobligatorisk ersättning saknas det anledning att inte framtvinga snarast möjliga ställningstagande genom en skyldighet att reklamera, när ett klargörandebehov kan anses föreligga på skadegörarens sida.

Mot det måste dock ställas, att reklamationsregler av det slag som finns i 32 § 1 st KöpL är ganska trubbiga instrument. För egen del har jag med tiden kommit till uppfattningen att en obetingad rättsförlust till följd av att en reklamation - som många gånger kan vara en

733

formaliehandling av närmast trollformelskaraktär - inte har skett inom en kortare frist, är något som lagstiftaren bör vara återhållsam med (jfr också 5.2.2.4 och 9.6.5.3). ^[Not 17] När det gäller förutsättningarna för en upplysningsskyldighet av reklamationstyp finns det i stället anledning att repliera på vad som typiskt är relevant vid prövningen av om en lojalitetsplikt i vidare mening kan anses vara för handen, och då närmast en på lojalitetsgrundsatsen vilande upplysningsplikt. Vid prövningen av den frågan bör vägas in (i) betydelsen av en upplysning för gäldenären, (ii) om upplysningen innebär en uppoffring för borgenären och i så fall hur tung den är samt (iii) om upplysningen framstår som närliggande och naturlig för en normalt kringssynt och omtänksam person. ^[Not 18] Om lojalitetsplikten anses innefatta en konkret handlingsnorm i form av en upplysningsskyldighet och den skyldigheten har åsidosatts bör påföljden i regel vara ett skadeståndsansvar. ^[Not 19]

[1] [1995 (Notens nr i den tryckta boken)] I 1 uppl presenterade jag ett utkast till en lag innefattande en allmän reglering av reklamation, hävd och preskription. Förslaget har av främst utrymmesskäl uteslutits i efterföljande upplagor.

[11] [2005 (Notens nr i den tryckta boken)] Märk dock att också vissa preskriptionsbestämmelser är relaterade till borgenärens insikt sålunda att preskriptionstiden inte börjar löpa förrän borgenären har passerat viss kunskapströskel.

[12] [2006 (Notens nr i den tryckta boken)] Det är inte alldeles svårt att förstå att vid fel i en prestation leder för sen reklamationen till förlust av rätten till felpåföljder. Men när fråga är om rätt till skadestånd på andra grunder framstår det för mig som överdrivet med en så drakonisk påföljd. Om dröjsmålet med reklamationen inte har haft någon negativ effekt för skadegöraren, så borde hans ansvar inte påverkas av detta. Som jag ser det så hade en lämpligare påföljd, särskilt i konsumentförhållanden, varit att ansvaret bestod i den utsträckning som skadelidanden kunde visa att dröjsmålet saknade betydelse för skadegöraren. Se vidare 16.3.3.3 in fine nedan. - Beträffande 7 § 1 st FRKonsL finns det ett intressant förarbetsuttalande (prop 2002/03:133 s 36), nämligen att bristande reklamation "medför att rätten till skadestånd bortfaller endast såvitt avser skadestånd enligt [...] lagen. Bestämmelsen får inte uppfattas så att rätten till skadestånd för ren förmögenhetsskada på grund av finansiell rådgivning bortfaller generellt. [...] [A]vseende finansiell rådgivning som faller utanför den föreslagna lagens tillämpningsområde kan tänkas att skada

uppstår, men att skadestånd då får krävas på annan grund än den här föreslagna skadeståndsbestämmelsen och oberoende av underrättelseskyldigheten." Uttalandet förutsätter att ingen allmän reklamationsplikt finns. Jfr Kleinman Fs Håstad s 343 (i anslutning till en befogad kritik mot tillämpningssvårigheter avseende 7 § 1 st FRKonsL, se s 333 ff).

[13] [2007 (Notens nr i den tryckta boken)] Det utesluter naturligtvis inte att i vissa fall en reklamationsplikt kan föreligga utan stöd i lag. Hur allmän en sådan princip kan tänkas vara och vilka dess rättsverkningar är kan man dock ha olika uppfattningar om. Se vidare för olika uppfattningar Christina Ramberg i SvJT 2010 s 142 ff (jfr SvJT 2015 s 134) och Herre i Fs Lennander s 119 ff (jfr SvJT 2005 s 709 f), i båda fallen med omfattande hänvisningar. Se även Monsen JV 2010 s 184 ff med hänv (jfr till det Skag s 44 ff) och Taxell Avtal och rättsskydd s 468 ff. - I detta sammanhang kan det finnas anledning att framhålla att HDs uttalande i "Ränteskruven" NJA 2005 s 142 (jfr också NJA 2007 s 909) - som återgår på JR Linds tillägg i NJA 1989 s 224 - om att det inom civilrätten är en allmän princip att en köpare eller en beställare, som vill göra gällande anspråk på grund av fel eller brist, har att reklamera utan oskäligt uppehåll efter det han märkt eller bort märka felet respektive bristen, efter min mening är alltför onyanserat (och det går dessutom långt utöver vad HD hade behövt uttala sig om i målet). En avgörande aspekt bör vara gäldenärens klargörandebehov. Se mitt tillägg i NJA 2008 s 243 samt 16.3.3.3 in fine. Jfr även Zackariasson JT 2005-06 s 182 ff.

[14] [2008 (Notens nr i den tryckta boken)] Det finns anledning att hålla i minnet att utgångspunkten är att en rätt föreligger och att en rätt består så länge borgenären inte har avstått från den (jag ser här bort från att den kan upphöra genom preskription). Det perspektivet talar för att borgenären genom passivitet (d v s annan än sådan som kan leda till preskription) inte bör gå förlorad sin rätt annat än om det följer av allmänna avtalsrättsliga principer. Ett så restriktivt synsätt går dock säkerligen för långt (jfr not 2009 nedan beträffande Ravnskilde), men en passivitetsordning som inte vilar på avtalsrättsliga regler bör förutsätta mycket goda skäl. Därvid måste det antas att olika typfall bör kunna föranleda olika bedömningar. Vad som gäller för köp behöver alltså inte vara motiverat för andra typavtal. Och vilken påföljd det rör sig om har också betydelse. Det finns således goda skäl för att ställa högre krav på reklamation för rätten att häva än för rätten till skadestånd.

[15] [2009 (Notens nr i den tryckta boken)] Ravnskilde (särskilt s 46 ff) redogör för olika förklaringsmodeller när det gäller passivitetsverkningar i allmänhet. Själv tycks han företräda ett monistiskt (se text s 60) avtalsrättsligt synsätt grundat på tillitsprincipen. Enligt min mening kan man knappast undvika att flera i sig hållbara förklaringsmodeller finns när det gäller passivitetsverkningar och att de har olika relevans beroende på situationen. När det gäller just reklamation ligger det som jag ser det närmast till hands att lojalitetssynpunkter blir normbestämmande (vilket Ravnskilde, s 64, tar direkt avstånd från) och låta normen få genomslag i ett på culpa grundat skadeståndsrättsligt paradigm (jfr Linskog JT 2010-11 s 201 ff). Se 16.3.3.3 in fine.

[16] [2010 (Notens nr i den tryckta boken)] Om nu det är en brist, se det finstilta nedan.

[17] [2011 (Notens nr i den tryckta boken)] Märk dock DCFR III.-3:107, som upptar en tämligen vid reklamationsregel (men som också rymmer ett ganska öppet ondrosundantag). - Att även domstolarna bör vara återhållsamma med att grunda en reklamationsplikt på allmänna rättsgrundsatser, se not 2007 ovan.

[18] [2012 (Notens nr i den tryckta boken)] Jfr Lindskog HBL 1:0-4.4 med hänvisningar till främst Munukka. - Regler om reklamation har en annan funktion än preskriptionsregler i allmänhet och PreskL i synnerhet, vilket förklarar att den ganska stereotypa struktur som präglar bestämmelser av det senare slaget (se t ex 4.1.2.4) är mindre lämplig för de förra. Jfr Marthinussen s 401 f. Det finns också anledning att framhålla, att om man - såsom ofta förespråkas (se t ex Gomard III:2 23:1.2.2) - tänker sig att en allmän oskriven reklamationsregel skall tillämpas mycket flexibelt under hänsynstagande till förhållandena i det enskilda fallet, så närmar man sig ett lojalitetsgrundat synsätt.

[19] [2013 (Notens nr i den tryckta boken)] Jfr not 2009 ovan ävensom Gomard III:2 23:1.2.3 med hänv.

Fakturaadress
Inger Blom
Köpmangatan 12A
97238 Luleå
Sverige

Kundnr 3241
Er referens Inger Blom
Ert ordernr
Leveransvillkor
Leveranssätt
Ert VAT-nummer

Vår referens
Betaltinsvillkor
Förfallodatum
Dröjsmålsränta
Leveransdatum
Vårt ordernr
Ola Fredriksson
10 dagar
2016-03-20
10%

Artnr	Benämning	Lev	ant	Enhet	A-pris	Summa
	Faktura för renovering av lägenhet. Brf Skatan org.nr:769616-5708 Lgh.nr:13 Person.nr:540416-8964					
ROT	Arbetskostnad ROT	1.00			97 520,00	97 520,00
2	Material	1.00			78 031,00	78 031,00
	Vs-arbeten:					
ROT	Arbetskostnad ROT	1.00			19 292,00	19 292,00
2	Material	1.00			23 974,00	23 974,00
	El-arbeten:					
ROT	Arbetskostnad ROT	1.00			49 855,00	49 855,00
2	Material	1.00			33 680,00	33 680,00

175.551

97 520,00
78 031,00

19 292,00
23 974,00

49 855,00
33 680,00

83.535

302 352
-50.00
252.352

Vi förbehåller oss rätten att fakturera fulla beloppet exklusive skattereduktion om begäran om utbetalning från Skatteverket avslås

Exkl. moms	Moms	Öresavr	Totalt	Skattered.	ATT BETALA
241 881,60	60 470,40	0,00	302 352,00	50 000,00	SEK 252 352,00

Moms 25% 60 470,40 (241 881,60)

Adress
Svartöns Bygg AB
Raspgränd 5
973 42 LULEÅ
Sverige
www.svartonsbygg.se

Telefon
070-627 58 11
Fax
E-post
info@svartonsbygg.se

Plusgiro
Bankgiro
493-8684
Säte

Organisationsnr
556798-4991
Momsreg.nr
SE556798499101

Godkänd för F-skatt